

125 1892–2017
VUOTTA

SUOMEN ELÄINLÄÄKÄRILIITTO
FINLANDS VETERINÄRFÖRBUND

Suomen Eläinlääkäriliitto täyttää 125 vuotta

KOKO VUODEN ILMESTYVÄ SARJA LIITON HISTORIASTA

Väinö Kankaanpää, monipuolinen hallintovirkkamies

Teksti: Katri Helminen

Väinö Kankaanpää (1879–1963) kirjoitti ylioppilaaksi Tampereen reaalilyseosta vuonna 1899, lähti sen jälkeen opiskelemaan Mustialan maanviljelysopistoon ja valmistui agronomiksi vuonna 1902. Tuolloin agronomit koulutettiin Mustialassa, ja vasta vuodesta 1908 lähtien korkeinta maatalousopetusta on annettu Helsingin yliopistossa. Nuori mies päätti lähteä agronomitutkinnon jälkeen opiskelemaan vielä eläinlääkäriksi Hannoveriin, mistä hän valmistui vuonna 1908. Sen jälkeen hän palasi Suomeen ja aloitti työt lääkintöhallituksessa nautatuberkuloosikonsulenttina. Kankaanpää ei ollut kuitenkaan vielä saanut tarpeekseen opiskelusta, ja työskennellessään lääkintöhallituksessa hän samalla kirjoitti eläinlääketieteen väitöskirjaa ja opiskeli Helsingin yliopistossa lisää maataloustieteitä.

TARJOLLA DIPLOMAATIN URA

Eläinlääketieteen väitöskirjaa ei ollut mahdollista esittää Suomessa, koska täällä ei ollut alan oppilaitosta. Niinpä Kankaanpää väitteli eläinlääketieteen tohtoriksi tuberkuloosibakteerien esiintymisestä juustoissa Leipzigin yliopistossa vuonna 1911. Koska Suomessa maataloustieteitä opetettiin

tuolloin Helsingin yliopiston filosofisessa tiedekunnassa, Kankaanpää valmistui sieltä filosofian maisteriksi vuonna 1913 ja väitteli filosofian tohtoriksi 1916 aiheenaan tullehdusten vaikutus luuytimeen. Väitöstyötä voi hyvällä syyllä kutsua monitieteiseksi, tekihän maataloustieteitä opiskeleva eläinlääkäri sen yliopiston patologian laitoksella lääketieteellisestä aiheesta. Kankaanpää toimi Helsingin yliopiston kotieläintieteen dosenttina vuosina 1921–1949, ja kun yliopisto täytti 300 vuotta vuonna 1940, se antoi Kankaanpäälle professorin arvonimen. Eläinlääketieteellisen korkeakoulun ensimmäinen kunniatohtori hänestä tuli vuonna 1959.

Kankaanpää puhui ja kirjoitti suomen lisäksi erittäin hyvää ranskaa, saksaa ja ruotsia. Ranskan kielen taito oli peräisin ajalta, jolloin mies opiskeli Alfortin eläinlääketieteellisessä korkeakoulussa erikoisopintoja ja samalla Sorbonnen yliopistossa ranskan kieltä. Monipuolisen kielitaidon ja edustavan olemuksen takia ulkoministeri **Rudolf Holsti** olisi 1920-luvulla halunnut hänet ulkoministeriön palvelukseen diplomaatiksi. Kankaanpää valitsi kuitenkin lääkintöhallituksen ja eläinlääkintöasiat elämänurakseen. Hän oli maamme korkein eläinlääkintävirkkamies vuosina 1921–1951: ensin lääkintöhallituksen eläinlääkintöasiain asessori, sitten

KATRI HELMINEN

Väinö Kankaanpään muotokuva.

lääkintöhallituksen eläinlääkintöosaston päällikkö ja lopulta maatalousministeriön eläinlääkintöosaston ylijohdaja 72-vuotiaaksi asti. Hän vaikutti ratkaisevasti siihen, että eläinlääkinnän keskushallinto siirtyi lääkintöhallituksesta maatalousministeriön ja sinne varta vasten vuonna 1930 perustettuun eläinlääkintöosastoon.

Kankaanpää oli avainasemassa myös Eläinlääketieteellisen korkeakoulun perustamisessa. Taitavana neuvottelijana hän

sai jo vuonna 1932 hankittua eläinlääketieteen opetuksen tarpeita varten suuren, 6,5 hehtaarin kokoisin tontin Helsingin Hämeentien varrelta. Kun korkeakoulu lopulta perustettiin vuonna 1945, tuli Kankaanpäästä itseoikeutetusti korkeakoulun hallituksen puheenjohtaja. Tässä tehtävässä hän pysyi 75-vuotiaaksi asti.

Eläinlääkäriyhdistyksen rahastonhoitajana Kankaanpää oli vuosina 1911–1917, sihteerinä 1919–1920, puheenjohtajana

1920–1924 sekä Eläinlääkärilehden toimittajana 1913–1917 ja 1921–1922. Kunniajäsenekseen yhdistys kutsui hänet vuonna 1940 ja maalautti hänestä muotokuvan vuonna 1943. Kuvan maalasi taiteilija Vera Cronhjelm, ja se annettiin säilytettäväksi maatalousministeriön eläinlääkintöosastolle. Siellä – tai mikä nimi kulloinkin ministeriöllä ja sen eläinlääkintäasioita hoitavalla osastolla on ollutkin – se oli esillä yli 70 vuotta. Mutta osaston viimeisim-

män muuton yhteydessä taisi käydä niin, että tilaa vanhoille vaikuttajille ei uusilta seiniltä enää löytynyt.

Lue juhlavuodesta lehden ajankohtaisista, alkaen sivulta 517.

Kannessa

Väinö Kankaanpää vaikutti merkittävästi siihen, että Suomeen perustettiin Eläinlääketieteellinen korkeakoulu vuonna 1945. Korkeakoulu aloitti opetustoimintansa syksyllä 1946 vuokratiloissa Helsingin yliopistossa, Valtion eläinlääkintölaboratoriossa sekä puolustusvoimien talli- ja pajarakennuksissa. Varsinainen omien tilojen rakentaminen Hämeentielle alkoi vuonna 1958.

Suomessa oli tarkoitus opiskella eläinlääketieteen kandidaatiksi ja sen jälkeen jatkaa opinnot loppuun ulkomailla, Tukholmassa ja Oslolla. Sekä Tukholma että Oslo olettivat, että järjestely olisi lyhytaikainen ja ennen pitkää suomalaiset voisivat suorittaa koko tutkinnon kotimaassaan. Toisin kuitenkin kävi, ja suomalaisopiskelijat kansoittivat kolmannen Ruotsin ja Norjan eläinlääketieteen opiskelupaikoista lähes 20 vuoden ajan. Vasta vuonna 1962 aloittanut kurssi valmistui kokonaan Suomessa.

Eläinlääketieteellisen korkeakoulun pieneläinklinikka valmistui vuonna 1965 ja suurelänkliinikka vuotta myöhemmin. Eläinlääkärit ja opiskelijat olivat odottaneet, että klinikat toimisivat heti täydellä teholla, mutta alku oli hankalaa: määrärahat olivat pienet, tilat pitkään keskeneräiset ja niin opiskelijat kuin valmiit eläinlääkärit tyytymättömiä koulutuksen laatuun. Esimerkiksi suurelänkliinikan ainoa hevoslääkäri Ilkka Alitalo teki ensimmäiset vuodet töitä korkeakoulussa vain keväisin. Muun ajan hän hoiti kunnan eläinlääkäriin tehtäviä Kuhmoisissa ja Kuhmalahdella. Vasta vuonna 1972 Alitalo aloitti päätoimisena kirurgian laitoksen yliassistenttina. Ei ihme, että opiskelijat valittivat vaatimattomasta hevossairauksien tuntemustaan, kun korkeakoulussa oli hevosiin keskittynyt opettaja paikalla vain osan vuotta.

Osansa tyytymättömyydestä sai myös Eläinlääkäriliitto, joka vastasi täydennyskoulutuksesta. Kentällä toimivat eläinlääkärit ehdottivat, että liiton pitäisi kysyä suoraan jäseniltään, millaista koulutusta nämä haluaisivat. Liiton täydennyskoulutusvaliokunnan sihteerinä vuodesta 1966 lähtien toiminut liiton toiminnanjohtaja Kari Tuominen oli kuitenkin varsin epäileväinen jäsenten kykyyn haluta oikeita

asioita. Yleensä kyselyjen vastausprosentti oli hyvin alhainen, ja eräänäkin vuonna kaikissa saaduissa vastauksissa luentojen aiheeksi oli ehdotettu lehmän poikimahalvausta. Tuomisen mielestä kenttä oli niin kiinni arkipäivän työssä, että se ei pystynyt huomaamaan asiakkaiden ja yhteiskunnan muuttuvia tarpeita. Siksi Tuominen puolusti voimakkaasti liiton jatkokoulutuspäivien suunnittelijoita, joiden epäkiitollinen tehtävä oli syöttää puoliväkisin uudet ajatukset, menetelmät ja opit kollegoilleen.

Vaikka korkeakoulu oli perustettu vuonna 1945, sen rakentaminen alkoi vasta vuonna 1958, ja viimeiset rakennukset otettiin käyttöön 1973. Korkeakoulu lakkautettiin vuonna 1995, ja siitä lähtien Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta on vastannut eläinlääkärien kouluttamisesta Suomessa. Eläinlääketieteellisen korkeakoulun tarina kesti tasan 50 vuotta, ja siitä ajasta vain runsaat 20 vuotta korkeakoulu toimi kokonaan Suomessa, kokonaan omissa tiloissa.

HELSINGIN YLIOPISTOMUSEO

Tämän lehden kansikuvassa Eläinlääketieteellisen korkeakoulun sisätautiopin professori Hans Oksanen kuulustelee opiskelija Artto Niinistöä vastavalmistuneessa sisätautiopin laitoksen demonstraatiohallissa vuonna 1966.